

08 — Kavabata, veliki letač

„NLO postoji samo u mašti posmatrača.“

Dvajt Ajzenhauer, predsednik SAD

16. 12. 1954.

Kavabata, učitelj, budi se u šest časova, provodi nekoliko minuta u krevetu, sa ženom, milujući je. Ona se smeje, i kaže mu: Nemoj da ideš. Zar uživaš kada ti kažu – ludi Kavabata?

Ludi Kobo Kavabata.

„Nemoj da ideš“, govori žena, sa praga.

Učitelj se ne okreće, već žurno hita uz breg, tegleći sa sobom krila, spravljena od tesanog bambusa, plute i perja. Kao i uvek, susretne starog Šigua, vodeničara koji upravlja vetrovima:

„Učitelju Kavabata, ni danas nema kamikaze. Moraš čekati.“

„Šta je kamikaza, stari Šigu?“

„Vetar koji je uništio brodove Kublaj Kana, pre mnogo, mnogo godina.“

„I misliš da ću na njemu poleteti, ako ga sačekam?“

„Možda i ne... možda i ne...“

Na bregu, sa kojeg se prolama vidik na grad osenčen poslednjim mlekotokom mesečine, učitelj Kavabata privezuje krila na ramena i nadajući se kamikazi, drsko se zatrčava, mašući rukama i poskakujući sa svakim drugim korakom, sve brže, mah po mah, zamah za zamahom i...

###

„Zašto si išao? Zar voliš da te zovu ljudi Kavabata?“

„Ženo, nije važno. Nagai po ceo dan sedi na tatamiju, gleda u rižu i prorokuje, pa ga zovu – mudri. Šta je mudrost, šta ludost, ženo?“

„To što te volim iako si, danas, slomio nos, a pre toga nogu, pre nje ruku?“

Smeje se. Učitelj se smeje sa njom i priča joj o vodeničaru koji poznaje vetrove. A onda tiho, u milovanjima, pada veče, i iz predvorja mesečevih vrata, neki krti vetar, zalama sa visina...

Sledećeg jutra duvalo je sa juga.

„Nemoj da ideš“, rekla je žena.

Učitelj se nije okrenuo, verovao je nadi koju mu je ovaj nepoznati vetar donosio, misleći o njemu kao o poletarcu, koji će ga uzdići i poneti nad rodni grad.

„Je li to taj vetar, vodeničaru?“, poverio je svoju nadu starcu.

„Može da bude... a i ne mora...“

Stao je na isto ono mesto, na kojem se završavao svaki njegov let i počinjao svaki njegov pad i, uzdajući se u južnjaka koji je kovitlao travom, potrčao. Osetio je struj jedne nove snage, otimao se zemlji, mahao, brzao, kao at u galopu i napet, na blagoj provaliji, uzdigao se...

##

Na bregu, iznad grada, Šimicu Ozo, dečak, pušta zmaja, Ohku, iako zna da će ga mati istući jer se, posle škole, zadržao u igri.

Ali, to je ništavno pred ushićenjem koje izaziva razigrana Ohka, slobodna i vođena njegovom rukom. Leti! Leti!, više dečak i trči bregom, gledajući u nebesa. Odjednom, zapinje, i pada. Oseća pod

sobom ljudsko telo. Pridigavši se, uviđa da to nije običan čovek, već Šogun zmajeva, čovek – ptica. Njegova krila, raširena, nose glasove čudnog vetra. Čovek – ptica je go, ali pogled na njega ne izaziva stid. Dečak ga budi:

„Probudi se, Šogun – zmaju!“

„Ženo?“

„Ja sam Šimicu Ozo, veliki letač!“

„Ja sam Kobo Kavabata, veliki letač!“

„Lažeš! Ako si letač, zašto si pao?“

„Jer me je vodeničar slagao. Ono nije bio kamikaza.“

„Koji vodeničar?“

„Šigu, sa reke. Šta ti je, dečače, zar ne znaš starog Šigua?“

„Ne, ali znam Kikućija, lekara...“

I dečak otrča, zaboravivši zmaja i čoveka – pticu.

Kavabata se danima nije usuđivao da siđe u grad, jer mu je, sa brega, taj grad bio nemalo sumnjiv, ni nalik onom koji je napustio pre leta. Onda ga je obuzela mahnita pomisao da je leteo, zaista leteo, i da je doleteo u neko drugo podneblje, možda u Osaku, gde mu je bila kćer, i poradovao se. Vodeničar nije lagao, onaj vetar, zaista je bio kamikaza! Ohrabren tom mišlju, sakrio je krila i, ne obazirući se na golotinju, sišao u grad. Ubrzo, spoznao je da u gradu nema nikoga. Lutao je ulicama, sve dok nije naišao na onog dečaka, Šimicua, koji mu reče:

„Svi su na Bon festivalu. Prošle godine sam tamo upoznao avija-tičara, a 1912, kupio sam Ohku.“

„Koje godine, kažeš?“

„1912.“

„Ali, sada je 1838!“

###

Kobe, ludi Kavabata, shvatio je da nije u Osaki. Ali, nije bio siguran da li je leteo, ili ne. Jer, negde je nesumnjivo doleteo, možda, čak, i u srž ovaploćenja svog ludila. Ako je kamikaza bio prejak, moguće da ga je bacio iza granice mogućeg i nemogućeg. Želeo je da čuje – nemoj da ideš – ali, žene nije bilo. Otišao je. Hteo je da se vrati. Ali, gde, gde da se vrati? I – kada?

Kada su ga obukli, nahranili, i rekli ime grada u kojem se nalazi, zanemio je. I priznao im – ja sam ludi Kavabata! Nisu ga razumeli, a on se plašio njihovih reči i onoga što su imali. Pitao ih je za kamikazu. Koga?, čudili su se. Stari vodeničar?, navaljivao je. Odmahivali su glavama, sažaljevajući ga. Lutao je ulicama koje je poznavao, a koje nije mogao prepoznati, i želeo da čuje – nemoj da ideš. Bio je sam...

Setio se krila kada je na nebu video letaća o kojem mu je dečak Šimicu danima govorio. Taj letać je brektao, pravio krugove po nebu i Kavabata mu je zavideo. Poželeo je novi let, otišao na breg, izvukao sakrivena krila i spremio se... jedan, dva, tri koračaja na valima kamikaze i...

###

Lekar Kaidun Nakadžima brzo vergla pedale, i zadihan, izbezumljen, spušta se u grad, stišćući pod jednom rukom medicinski priručnik, a u oku plameni pup pečurke koji neće zaboraviti nikada. Žedan je. Pro-lazi kroz ruševine. To nisu ruševine, to je – ništa. Na ostacima tog ništavila, tu i tamo, ocrtavaju se senke, jedino što je ostalo od ljudi, zatečenih u jednostavnim činovima: razgovoru, čitanju novina, ispijanju čaja. Uskoro će sići sa brega. Možda još uvek ima preživelih. Iznenada, točak

zapinje za nešto, i Nakadžima pada. Pred njim je čovek, sa golemim krilima nakačenim na leđa. Čovek se budi, a krila mu šušljaju, kao roj osa.

„Živ si! O, živ!“

„Gde sam?“

„U paklu.“

„Ima li taj pakao ime?“

„Hirošima...“

Kavabata, veliki letač, osvrće se. Ovo nije Hirošima, moja Hirošima!, viče i, drmusajući lekara, govori mu o letu uz bok velike ptice, ponavljajući nerazumljive reči čije poreklo ne zna, ali čijih je smrtnih značenja svestan, kao prisustva nečeg... neljudskog:

„Govori pukovnik Pol Tibets... Enola Gej na operativnoj visini...“

Doktor Nakadžima mu opipava puls. Čovek odbija da kaže ime. U šoku je. Pita za dečaka Šimicu Oza.

Nemoj da ideš, šapuće...